

BUDA-PESTA

4 Iunie st. v.
16 Iunie st. n.

Va eși joi'a și duminică.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 42.

ANULU XIV.
1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

LA VASILE ALECSANDRI.

Că si-unu creștinu smeritu ce vine
La vr'unu altaru a se 'nchiná:
Asiá m'apropiu eu de tine,
Voindu s'admiru marirea ta.
Si cum creștinulu își gaseșce
Acolo mângaieri cereșci:
Asiá renascu eu sufleteșce,
Cu lir'a ta me 'ntinerేశci.

Căci farmeculu cântării tale
Dă áripi spiritului meu,
Se 'naltá din adânc'a vale
Si sbóra sus la Dumnediêu.
Si-atunce pare că de-odata
Uitu viétl'a si pamêntulu jos;
O nóua lume, minunata,
S'aréta ochilor frumos.

În giuru de mine-i o gradina,
Unu cuibu de dine 'ncununatu;
Flori, arbori, de placeri se 'nchina,
Căci aerulu e 'nbalsamatu.
Unu cântecu de priveghiatóre
Resuna colo dintr'unu crângu,
Ea cânta doine, lacrimióre,
Si tóte taču, si tóte plângu.

Dar filomel'a éta sbóra,
Rapitu sùm eu prin desfetári,
Si vocea-i dulce si sonóra
Me pórtá peste tîeri si mări.
Ea cânta totu, adi doru de tíera,
Mâni barcarola de amoru,
Si vesela se 'ntórce éra
Cu hor'a de unire 'n sboru.

Ferice si cu multúmire
Retrage-se la lunc'a sa,
Că firea lina sè-i înspire
Odihn'a care-i trebuia.
Dar când zareșce firea sânta,
Stêrnita 'n boldu, ce nu-lu mai culci,
Începe ér si cântá, cânta,
Pasteluri si legende dulci.

Dar ce-audu? Vai! Grozavu! Detuna!
Ah! tunurile bubuescu;
Balcanulu si Carpatulu suna
De șgomotulu celu resboiescu.
Dușmanii vechi sè iau la trênta,
Si multi eroi se frângu si moru;
Penesiú Curcânulu sus împlânta
Ștandardulu mândru tricoloru.

Întreaga tíer'a-i o cununa
În giurulu bravilor sei fii;
Aplausu cá si-unu tunetu suna
Din munti în vâi, paduri, câmpii.
Si 'n asta nalta 'nsuffetire
S'aude vocea Domnului,
Din ceruri Elu vini sè 'nspire
Unu cântecu alu latinului.

Si cânteculu cerescu strabate
În patru părți ai lumei vîi,
Si cinci natiuni surori, chiamate,
Tresaru de nalte bucurii;
Căci ele recunoscú îndata
În cântecu vocea mamei lor,
Ce din mormêntu adi inviata,
Le chiama 'n lucru 'n vítoru.

La sunetulu cântării sfinte
 Surorile rentinerescu,
 Cu dragu si-aduc de nou aminte
 De vechiu caminulu stramosiescu.
 Dau mâna 'n semnu de sora buna
 Si facu unu juramântu divin :
 Sè naltie tôte dimpreuna
 Stindardulu gloriosu latinu.

Si tóta gintea cea latina
 Dà flori, cununi poetului;
 Românulu mândru i se 'nchina
 Si e ferice că-i alu lui.
 Toti, toti tramitu o salutare
 Acolo 'n lunc'a din Mirceșci . . .
 . . . Te rogu si eu, poete mare,
 Acestu versu palidu sè-lu primeșci !

Iosifu Vulcanu.

Consideratiumi ortografice.

Pâna când ortografi'a româna se tractá numai din punctulu de vedere alu parerilor particulare, nu erá strainu lucru d'a vedé mai la fia-care câte o procedere voluntaria, — si d'acea erá lesne d'a lasá pe fia-care în mil'a lui Ddieu sè scrié cum i place.

De când inse cestiunea ortografica deveni d'a fi pertractata formalu în corporatiunile literarie prevediute cu autoritate competenta; ori ce încercări, d'a alterá, d'a modificá, d'a îndreptá decisiunile acelora, potu fi în sine juste si laudavere, dara nici de cum datatorie de mesura.

Déca nici în punctulu literariu nu vomu scí sè ne înfașiamu în lume într'unu vestmântu uniformu, ci fia-care se va întrece d'a se îmbracă dupa placu si capritiu în haine de tôte colorile si croiturile, — vomu deveni ridiculosi.

Spre a se evitá o atare aparitiune deplorabila, e neaparatu de lipsa, cá fia-care literatu, aiba elu câtu de juste pareri ortografice si limbistice, pâna când acele si-aru puté eluptá întimpinarea generala, — sè-si subordineze contemplatiunile — sè nu dicu pasiunile sale — hotaririlor aduse prin autoritátile chiamate spre deslegarea diferintiilor literarie.

Asiá au urmatu si celelalte natiuni sorori — francesa, italina etc. Ele s'au subordinatu hotaririlor aduse prin societátile lor literarie, prin academiile de sciintie etc.

Vai de natiunea unde lipsesce spiritulu concordiei si alu disciplinei!

Sè vedemu mai de aprópe cum se urméza la noi?

Scimu că românii asiedati aici în regiuni, ce au cadiutu curundu (că sè me esprimu cu unu cuvântu diplomaticu modernu) din sfer'a intereselor latine, — dupa ce se folosira la începutu de literatur'a protoparintilor de la Roma, — trebuira mai târziu sè se împretinésca cu a grecilor bisantini, apoi sub confederatiunea bulgara-româna de la Dunare fura necesitati sè adopteze literatur'a slavica cu literile lui Cyrilu. — Slovele lui Cyrilu si Metodiu au slavisatu peninsul'a Balcanica, si erá sè ne cutropésca si pe noi cei de dincóce de Dunare.

Reformatiunea bisericésca cea grandioasa a lui Luther si Calvinu, care a risipitu întuneculu evului mediu, — a avutu o înriurintia salutaria si a supra literaturai române într'atât'a, în câtu mai cu sama la îndemnul apostolilor acestei reformatiuni în Ardealu ¹⁾ se începura traducerea si tiparirea cartilor bisericesci în limb'a româna. ²⁾ Dar la traducerea si tiparirea acestor cărți se întrebuintiara literile Cyrile, ce erau românilor deja cunoscute din cărțile bisericesci slavone usitate pâna atunci mai cu sama în biserică. Literile aceste, cum scimu, sânt curatu fonetice. — si pentru aceea cu totulu necorespondiatórie naturei limbei române.

Trecerea unei părți a românilor la Uniunea cu biseric'a catolica apusana a adusu pe mai multi tineri, trimisi pentru studiile teologice la Roma, în contactu mai de aprópe cu literatur'a limbelor latine.

Resultatele cele încuragiatórie a comparării limbei materne cu limb'a latina si cu celelalte limbi surori, si — sè vorbimu sinceru — póte că si unu stimulu proselitisticu de a atrage mai lesne pe toti românii sub jurisdicțiunea papala, — au îndemnatu pe barbatii estiti din scól'a „*de propaganda fide*“ de a se ocupá totu mai seriosu cu ide'a înlocuirii slovelor cyrilice cu literile latine; — ceea ce li-a si successu pe deplinu. ³⁾

Se întielege de sine, că transitiunea acés-

¹⁾ Luca Herschel, Nicolau Forró, Franciscu Geszti (1580) vedi *Analectele* lui Cipariu 1858 pag. XVIII.

²⁾ Siaguna în istori'a sa bisericésca, Sibiiu 1860 II pag. 69, arata că românii în alu XII-a seclu aru fi avutu liturg'a tradusa în limb'a româna.

³⁾ Si asiá putemu afirmá fara sfiéla, că pe lângă tôte calamitátile si pagubele cele nenumerate, ce le-au suferitu românii în luptele religióse si confessionale, Reformatiunea ni-a redatu limb'a, éra asiá numit'a *Unatia* i-a pregatitu calea, d'a se redicá la demnitatea, ce i se cuvine în seria limbelor neo-latine.

t'a a limbei de la slovele fonetice la literile cu caracterulu celu pregnantu ethimologicu, nu a pututu percurge fara obstacule insemnate.

Nou'a literatura trebuiá mai ántáiu în gingási'a ei impubertate, cá si copíi cei mici când încep a amblá, sè fia sprijinita mai ántáiu de subiori, de mâni, de degete, în fine macaru d'unu bêtiu séu si de unu singuru paiu, — pâna când deveni la consciinti'a puterei sale proprie, — apoi sè fia impacata în câtu-va si cu traditiunile ei fonetice a le slovelor de mai nainte, — mai folosindu-se ici colea si de cârgi proptitoare cá schiopii si ologii.

De aci se esplica, cá primii plasmuitori si apostoli ai literilor latine în limb'a româna cu Samuilu Clainu, Petru Maioru s. a. în frunte, îndata la începutu s'au vediatu necesitati d'a luá refugiulu la diferite semne tonice si fonetice, puse parte d'a supra vocalelor, parte de desubtulu consonantelor.

Scól'a acést'a asiá dara mai potrivitu s'aru puté numi a *impubertáti etimologice*, decâtu a *Fonetistilor* séu si a „*nóuei directii*.“⁴⁾

Índata inse ce literatur'a nóstra s'a apropiatu de stadiulu maturitáti, n'a mai avutu lipsa nici de paiele si betigasiele seducátorie ale copíilor, nici de cârgile schiopilor si ologilor, — ci emancipându-se de tóte coditiile si cornitiile dobitocesce, s'a înfaçisiatu în virtutea maturitáti sale cu vestmintele adeveratu nationale.

Asta înfaçisiare a fundatu scól'a ce s'aru puté numi a *maturitáti etimologice*.

Pe terenulu acést'a a mersu mai departe — putemu dice — pré departe *A. T. Laurianu* cu „*Tentamen criticum*“ etc. de la a 1840, ce e unu opu mai multu pentru sciintia decâtu pentru trebuinti'a practica. Acésta carte este în limb'a nóstra aceea, ce este sciinti'a anatomica în zoologia, care pune în stare pe naturalistulu d'a compune în teoria animalulu întregu numai pe urm'a unor remasitie fosile. Ori câte imputári de extravagantie s'au facutu acelui operatu, elu va remané totusi unu capu de opera, unu monumentu eternu, unu farru luminatoriu alu literaturai române.

Meritulu de a fi fost adusa literatur'a etimologica în viétia practica este a lui Cipariu. Elu — dupa ce aduná mai ántáiu unu museu întregu de archeologia limbistica, pe bas'a

acestor monumente positive aflá si asiediá o sistema ortografica pe câtu corespundiátore geniului limbei nóstre, pe atátu si simpla, practica, si usioru de învetiatu; — si asta însusire avantagiósa i facú posibilu, d'a aflá intrare succesiva în scólele si în afacerile bisericesci mai ántáiu ale românilor greco-catolici; mai mare publicitate apoi i dadura „*Organulu luminárii*“ pe la an. 1847—48. Comissiunea philologica conchiamata de regimulu austriacu în an. 1860 la Sibíiu, spre a stabili o ortografia româna cu litere latine, care sè se întrebuintieze la publicarea leg'lor si le alte acte oficióse, — respingêndu ortografi'a fonetica a lui Pumnul din Cernauti, — adoptá cu unanimitate ortografi'a Cipariana. — Asemenea facú si Asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu. Atunci Siaguna, marele reformatoriu si restabilitoriu alu bisericai ortodoxe române din Ardealu si Ungaria, decretá introducerea acestei ortografie si în afacerile sale bisericesci si scolare.⁵⁾ Acestu actu fu deciatoriu pentru unitatea si uniformitatea ortografica la Români de dincóce de Carpati.

Ortografi'a etimologica a lui Cipariu fu eschisivu primita si întrebuintiata în tóte ramurile vietii nationale, — în afacerile oficióse civile si bisericesci, scolare si literarie, — în jurnalistica cá si în comerciulu privatu alu tuturor românilor.

Pe când se întemplau tóte, aceste români de dincolo de Carpati, vedîndu cá la noi s'au introdusu literile latine cu succesu, le introducu si ei oficiosu în tóte afacerile lor publice.

Ei, dar la dènsii înca nu erá terenulu destulu de pregatitu, cá din cóce.

Ei aveau înca trebuintia de proptele pentru transitiune, cum avuramu noi mai unu seclu întregu. Asiá si ei adoptara în modu transitoriu semnele ajutatórie, semnele asiá numite fonetice, pe cari le folosiramu si noi pâna le lapedaramu cu totul la an. 1860.

Societatea academica din Bucuresci mai apoi crediú d'a fi sositu si acolo timpulu pentru introducerea ortografiei curatu etimologice.

Ea merse cu unu pasiu si mai departe decâtu cei din cóce cu ortografi'a cipariana, — adoptându — ceea ce lipsiá aci — si duplica-

⁴⁾ Déca vechiulu s'ar puté numi nou, apoi recurgerea la slovele lui Chirilu ar fi o *directia si mai nóua*.

⁵⁾ Cine ar fi mai crediutu, cá dupa mórtea lui, reactiunea ortografica sè iésa tocmai de la discipulii sei?

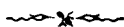
rea consonantelor, acolo unde le are limb'a latina. Asiá ea ajunsese în modulu scrierei pâna cam la stadiulu, în care venise pré correctulu ethimologu Ioan Maiorescu, când traducea legile austriace în limba româna,⁶⁾ cele ce înse se tiparira numai cu slovele cyrile — numite si civile.

Acestu *salto mortale* a societãtii academice, si zelulu celu excessivu alu unora — de a se apropiá cu ortografi'a câtu mai tare si mai îngraba de *tentamen criticum* alu lui Laurianu — provocara o reactiune apriga, care grupata pe lângã steagulu asiá numitei *novei directii* din Iasi, trassera caruti'a ortografiei în extremulu contrariu, voindu a perenná în literatur'a româna semnele fonetice pe d'a supra si pe de desubtulu literilor, si cu ajutoriulu acestor caractere parazitice a înfrêná desvoltarea limbei în hatêrulu vre-unui dialectu de *mahala*.

Nu ne indoimu, cà si acêsta tentatiune, cà si celelalte multe încercãri fonetice, precum a fost cea nemtiésca a lui *Molnar v. Müllersheim* — cea unгурésca a directorului *Fulea* din Sibíiu, cea cecho-lesiésca a profesorului *Pumnu* din Cernauti etc. etc.⁷⁾ va jucá numai o rola efemera; — dar atât'a bine va lasá si ea dupa sine, cà a moderatu în câtu-va zelulu celu hyperbolicu alu ultraistilor din castrele etimologice, facundu-i, cá — pe lângã resónele sciintifice ale limbei — sè tiêna — câtu se póte — contu si de recerintiele publiculu vulgaru.

Reactiunea ce a produsu *nóua directia* de dincolo în processulu ortograficu n'a remasu fara reflexu nici din cóce de Carpati.

(Va urmá.)

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

Ea erá curagiósa, înse faciã de unu barbatu se simtiea fórté genata. Si cu acestu caracteru alu ei, a respinsu mân'a multor tineri.

⁶⁾ Vedi între altele: si codicele civile si criminale austriacu etc. Viena 1858—60. — Dupa cum ni impartasiesce D. A. Sturdza, în prefatiunea la *Fragmentele istorice* ale lui E. bar. de Hurmuzachi, si acestu celebru barbatu a conclucratu la traducerea amintitelor codici.

⁷⁾ Déca mi-aducu bine a minte, aparuse în ortografi'a româna si o secta francesa, care scriá: *parents incelepts*, în locu de: parinti întiepti etc.; — alta italiana, care duplicá tóte consonantele si unde nu erá trebuintia, precum: *tattameu arre marre sperranza*; — pâna si spaniolii au avutu representanti'a lor în cei ce voiau a întroduce pe *y* în loculu lui *i* unde nu îmómia pe *d. s. t.* precum în: *dynte, syngur, tyner* etc.

— Maiestatea sa împeratulu Teodosiu II stã naitea ta, iubita sora, — se întórse catra Atenais Pulcheria.

— Întru adeveru, iubita sora, me miru cum ai ascunsu de mine atât'a timpu acêsta lilia de pe colinele classice Atene, — diése Teodosiu în tonu binevoitoru si mesurându pe biét'a Atenais din creșcetulu pâna jos, peptulu seu se vedea redicându-se, si rosiet'i'a feciei sale trecea în albastru.

— Ací e dên's'a sè se scuse, — diése Pulcheria, a carei ochi ageri petrunsera ânim'a fratelui seu, si voiá sè faci si pe Atenais sè graiésca.

— Împerate, — începú Atenais, câstigându-si óre-care barbatia si înaltându-si spre Teodosiu ochii sei plini de sagetii lui Amoru, — am cutezatu sè cautu refugiu la maiestatea ta, si nu potu din destulu adorá Provedinti'a, în ce modu admirabilu mi s'a facutu dreptatea ceruta.

— Éra eu dícu: cine e sor'a Pulcheriei Auguste, e si sor'a lui Teodosiu împeratulu. Éta mân'a mea fratiésca, — si Teodosiu i intinse mân'a pe care Atenais o primí. Iute înse o scapã. Caldur'a si pulsulu lui Teodosiu, cá niste schintei de electru atinsera biét'a ânima casta a acestei vergure frumóse, si acuma peptulu ei, la rôndulu seu, se redicã mereu, si ea — care cu faciã albastra priví în faciã împeratului. — éra si rosí, si își plecã ochii în díosu. Acést'a sfiéla femeiesca o facea de totu încântátóre pentru Teodosiu.

— Ddîeu asiá voiesce. Ei sùnt creati unulu pentru altulu, — cugetá Pulcheria, dar nu diése încã nimica.

— Acum, fiulu meu, cauta de termina afacerile statului!

Si Teodosiu s'a dusu inchinându-se mai nainte lor.

De ací Teodosiu mai desu își aflá afaceri cu Pulcheria, si Atenais nu lipsiá mai nici odata.

— Unu capu de opera alu creatiunii! Unu ângeru din paradisu! O feia mitologica! — e acêsta Atenais! Nime din sexulu ei n'a pututu deșteptá în mine acestu simtiemêntu dulce, ce-mi înunda ânim'a. Pentru nime n'a palpitatu încã ânim'a mea, cum palpita când o vedu! Si ea e atátu de modesta, atât de sfiósa, pe cât de frumósa si învetiata! O Pulcheria! Tu care ai ghicitu totu-de-una ascunsele mele, ghișcesce si acest'a, si mi-o dà! — Asiá cugete li asaltau pe Teodosiu desu, când se retragea în laboratoriuulu seu, si erá singuru.

Si punêndu-se scriá cu barbatia îndoita.

Si tocmã amorulu deșteptata în elu catra Atenais, îlu facea sè lucre îndoitu. Pulcheria i-a dísu: „Si apoi când vei face unu lucru demnu de unu împeratu, vom cautá sè te casatoreșci.“ Pentru aceea lucrá elu acum îndoitu, la unu opu demnu de împeratulu!

Érá carnevalu. La Pulcheria s'au aprinsu sér'a candelabruulu cu fórté multe lumini, si Pulcheria dupa terminarea rugatiunii, înșcenã cu Atenais si cu celelalte sorori, óre-cari petreceri inocente în ghicituri, în povestiri din Esopu si altele.

De odata le surprinde Teodosiu, cu o carte sub-suóra.

— Am doritu si eu sè me jocu cu voi. Permi-teti-mi?

— Mai ântâiu ai sè ni arati caracterulu jocului, apoi vom decide, — respunse Pulcheria.

Atenais si celelalte surori se aruncara în grumadiu la Pulcheria, si tóte se rugau sè permita si împeratului cá sè remâna.

Cine póte descrie bucuri'a împeratului! Surorile se intereséza de dênsulu, si in fruntea lor frumós'a Atenais!

— E bine, — concesse Pulcheria, — sè vedemu acum cu ce are împeratulu sè ne petréca?

Ochii tuturor se redicara acum spre împeratulu.

literarie. Îlu dedicu graçiei tale, sor'a mea Augusta, — díse Teodosiu.

— Ah! o suprindere, bunulu meu împeratu! — reflectà Pulcheria cu voia buna! Si luându cartea, o privi de tóte laturile, apoi o predede celorlalte dame.

— Acuma poftimu de siedi la noi! Vom formá tribunalu, si vom aduce sentenția a supra opului teu. Ce diceti voi, consóçiele mele, este carte acést'a démna de împeratulu séu ba? — se întórse Pulcheria ca- tra ele.

Vasile Alecsandri.

— Împeratulu face mai bine, când aduce legi bune pentru tíera, — respunse Teodosiu, si predede Pulcheriei cartea adusa cu sine.

Erá unu manuscriptu voluminosu. Titlulu de-a supra cu litere mari latine: „*Codicele Teodosianu.*“

Serisóre erá manupropru a lui Teodosiu, scri-sóre caligrafica fórte frumós'a, cu care împeratulu es-celá si rivalisá cu multi caligrafi.

— Éca unu micu fruptu alu ocupatúnilor mele

Pe feçiele tuturor se vedea admiratúnea de frumósele trasuri ale literilor, si tóte numai pentru scrisóre frumós'a, înca aru fi dísu: „Da, e démna de împeratulu!“ Dar ochii tuturor se îndreptara spre Atenais, cá si cum aru fi voitulu sè o întrebe: „Ce dici tu?“

(Va urmá.)

Georgiu Traila.

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	4 16	F. Rusalii , s. p. Mitrofan.
Luni	5 17	Lunia Rusalii , s. st. m. Doroteiu.
Marti	6 18	cc. pp. Visarion, Ilarion.
Mercuri	7 19	s. st. m. Teodot, s. m. Artemia.
Joi	8 20	s. m. m. Teodor. Strat.
Vineri	9 21	s. p. Ciril, ss. Tecla, Mariamna.
Samb.	10 22	s. st. m. Timoteiu, s. m. Alesandru.

Vasile Alecsandri.

— La portretul de pe pagin'a 269. —

Națiunea româna are serbatore. O mare serbatore, de care înca nici odata n'a avutu. Dumnedieu din ceruri, tocmai în aceste zile de suferintie, i aduce o sublima mângaiere, o face învingătoare si pe câmpulu literaru.

Cunun'a, ce marele nostru poetu Vasile Alecsandri a câstigatu la sublim'a emulațiune a poetilor latini, decoréza fruntea întregii națiuni; si aplausele, cari întimpinara la Montpellier dumnedieiesc'a inspiratiune a lirei române, resuna vestindu gloria din Tisa si pâna la Balcani.

În aceste zile de entusiasm sântu tôte privirile ochilor scaldati în lacrimi de bucuria, tôte palpitarile âmimelor tremurânde de fericire, si tôte expresiunile de devotamântu, sânt îndreptate catra acelu nemuritoru barbatu, carele este autorulu acestei mari serbatori.

Vasile Alecsandri, tocmai când îl credeamu ajunsu la trépt'a cea mai înnalta a maririi sale, de odata s'a urcatu si mai sus, la o înnaltime si mai mare, si dimpreuna cu sine a înnalțiatu si națiunea sa, în stim'a si admiratiunea lumei civilizate.

Nu este unu sufletu de Românu, care sè nu fia mândru de acésta pré importanta victoria spirituala, si care sè nu fia petrunsu de simtiemântulu multiamitei datorite învingatorulu.

De aceea credemu, cà în sântele serbatori ale Rusalilor n'amu fi pututu face onorab. nostru publicu cetitoru vr'o placere si bucuria mai mare, decât înzestrându tocmai nrulu acest'a alu fôii nôstre cu portretulu mai nou alu laureatulu nostru poetu.

Schitie biografice nu vom adauge. Acele se afla deja în cursulu din 1865 alu „Familiei“, când i publicaramu portretulu întâia-óra, dupa o fotografia mai vechia. Însemnâmu numai atât'a, cà poetulu nostru s'a nascutu la 1821.

Dumnedieu sè-i lungesca firulu vieții!

Literatura si arti.

„Cânteculu ginteii latine“ se traduce deja si în alte limbi afara de cele neo-latine. Astfel aflâmu, cà dlu C. E. Lewakowski, doctor în dreptu si procuratoru generalu alu câilor ferate Lemberg-Cernauti-Iasi, l'a tradusu în limb'a polona. Éra redactorulu fôii nôstre l'a tradusu în limb'a ungeresca.

„Penesiu Curcanulu“, în traducerea germâna,

facuta de Mari'a Sa Dômn'a României, s'a reprodusu si de diuariulu „Norddeutsche allgemeine Zeitung“ în nr. 124. Numitulu diuaru se exprima cu multa lauda despre talentulu poeticu cu care M. S. Dômn'a a tradusu acésta poema.

În teatrulu celu mare din Bucuresci s'a repesintatu de curându celebr'a drama „Rom'a învinsa.“ Despre traducerea acestei piese „Telegrafulu“ din Bucuresci scrie urmatorele: „Traducatorulu, voindu a fi pré românu, a devenitu slavu. Si mi-se pare, cà nu tocmai acum este timpul de a fortiâ limb'a sè redevia slava. În acésta privintia preferimu tendintia Academiei, decât acésta reactiune nenorocita si periculosa. Acest'a este defectulu celor ce nu s'au adaptatu de o cultura serioasa. Ei credu, cà prin unu archaismu pretentiosu si absurdu, devinu noi si placuti. Ei uita înse, cà limb'a nu revine la forme si cuvinte învechite; ea își urméza desvoltarea si fia-care epoca are limb'a sa.“

Cestiunea ortografica forméza în timpul presinte un'a din principalele obiecte de cari trebuie sè se ocupe diuaristic'a româna, càci deslegarea acestei cestiuni va produce mari folose literaturei nationale. De aceea — firese, fara d'a primii solidaritate pentru tôte principiile desvoltate — deschidemu cu cea mai mare placere colonele fôii nôstre unui siru de articoli scrisi în acésta materia de autorulu articolilor „Consideratiuni asupra timpulu si spatiulu“, publicati în fôia nôstra în lunile trecute. Totu-odata invitâmu si pe alti barbati competenti ai nôstri a luâ parte la aceste discussiuni, sè binevoiesca a ne onorâ cu lucrârile lor. Totu-de-una le vom acordâ cu placere spatiu în fôia nôstra.

Carti noué: „Daci'a“ séu descrierea sinoptica în sboru a tierii Daco-Românilor, de T. A. Paschides, Bucuresci. — „Osman-paslia“, judecatu de catra unu oficeru românu, Bucuresci. — A opt'a brosiura din „Istoria resboiului din Orient“, de Manliu si Miron, Bucuresci.

Biserica si scola.

Sinodulu eparchialu aradanu, avându în vedere stagnarea ce suferé organismulu bisericescu gr. or. în functiunea sa pentru netinerea congressulu nationalu bisericescu de atât'a timpu si neregulat'a tinere a consistoriulu mitropolitanu, a alesu o comisiune spre a se presintâ — dimpreuna cu alta deputatiune aleasa deja spre acestu scopu si la Caransebesiu — la Esc. Sa mitropolitulu din Sibiu, pentru a se consultâ despre cauzele reului si pentru a luâ tôte mesurile posibile spre delaturarea lui, — membrii comisiunii s'au alesu dnii: Iosif Belesiu, dr. Paulu Vasiciu si Nicolae Zigre. S'a constatatu, cà în decursulu anulu 1877 fondulu bisericescu a crescutu cu 7144 fl. 19 cr., fondulu școlaru a scadiutu cu 345 fl. 10 1/2 cr., fondulu pensionulu a crescutu cu 1356 fl. 76 cr. S'a votatu bugetulu epitropiei fondurilor comune, în sum'a de 4430 fl. În seditia din 29 aprilu s'a votatu bugetulu anulu 1878, si a nume alu consistoriulu în sum'a de 10,740 fl., pentru scopuri de caritate creștinesca s'a destinatu 200 fl.; bugetulu instructiunii din diecesa s'a votatu în suma de 20,006 fl., mai adaugându-se 200 fl. pentru premiarea invetiaceilor din școlele poporale; éra bugetulu consistoriulu oradanu s'a staveritu la 8570 fl. În urma s'a constatatu, cà fundatiunea „Elena Ghiba Birta“ astadi se urca la

48,935 fl. 2 cr. Apoi sesiunea sinodului se încheie. Aceste extracte le facuramu dupa „Biserica si Scol'a“ din Aradu.

Sinodulu eparchiei Caransebesiu — precum ni se scrie de acolo — s'a întrunitu si în anulu acest'a la terminulu prescisu, si în siepte siedintie a terminatu tôte lucrările sale. Dintre obiectele de mai mare însemnatate amintimu : sistemisarea catedrei de alu treile professoru pentru institutul pedagogicu infiintiatu la 1876, apoi sistemisarea salarului unui invetiatoru pentru cântările bisericesci si tipiculu preotiescu si cantoralu la ambele institute — teologicu si preparandialu ; s'a votatu absolutoriu episcopiei fondurilor comune dieceselor Arad si Caransebesiu pe 1876, era consistoriului din Caransebesiu pe 1876 si 1877, stabilindu-se totu-odata si bugetele acestora pe anulu curentu, er pentru dieces'a Caransebesiului si pe 1879 ; s'a emisu o comisiune spre a conlucra la mitropolia pentru delaturarea pedecelor ce s'au ivitu contra întrunirii congressului nationalu bisericescu ; s'a decisu mai multe alte afaceri bisericesci, scolare si fundationale, — de regretatu este înse că s'a stersu stipendiulu pâna acum votatu în toti anii pe sém'a unui candidat de professura pentru a puté studiá la vr'o universitate din tierile esterne, cu deosebire în Germani'a. În fine adagemu, că Pré Sântítulu parinte episcopu diecesanu Ioanu Popasu, în urm'a acestui votu totusi n'a rechiamatu din Germani'a pe tinerulu deja tramisu acolo pentru completarea studiilor sale, ci — marinosu că totu-de-una — a binevoitu a-i încuviintia din pung'a sa si mai departe stipendiulu anualu de 500 fl.

Comisiunile sinodelor din tôte trei eparchiele mitropoliei din Sibiu, s'au întrunitu — precum cetimu în „Român'a Lib.“ — luni în 3 iunie în Sibiu, spre a se consultá asupra unor cause relative la congressulu bisericescu si la consistoriulu mitropolitanu, îndegetate mai sus, si amintite deja si cu alta ocasiune.

Ce e nou ?

Dlu Vasile Alecsandri sosindu la București — precum cetimu în „Român'a Lib.“ — a fost primitu la gar'a Tergoviște de mai multe persóne însemnate. Junimea studiósá i-a facutu o ovatiune, predându-i o adresa. „Press'a“ scrie, că se prepara de catra persóne, mai cu séma din corpulu didacticu, unu banchetu în onórea poetului. Într'aceste dlu Alecsandri primește felicitári din tôte partile României. Dlu Gusti a propusu primariei din Iasi, sè numésca dóue strade din vechi'a capitala a Moldovei : un'a „Gri-vitia“ si alt'a „Alecsandri.“ Români de din cóce de Carpati asemenea felicitara din mai multe partii pe marele poetu. Redactorulu acestei foi i-a esprimat devotiunea sa prin versu urmeazá :
 Într'acestea untea acestui numeru.

Diet'a si-a recepitu siedintiele la 12 l. c. Din acésta siedintia însemnám, că deputatulu Victor Istóczy a facutu o propunere pentru restituirea Palestinei cá statu jidovescu. Propunerea a produsu ilaritate, la ce propunetoriulu a respunsu, că acei deputati cari ridu, sè întrebe de alegatorii lor, si aceia li vor spune ce cauza seriósá e acést'a.

Imperatulu Vilelmu a scapatu cu norocu din gur'a mortii si de asta-data. Elu se afla deja mai bine. Fiulu seu, moștenitorulu de tronu, fu numitu suplinitoru.

Congressulu din Berlin se deschide tocmai când scriemu aceste șire, la 13 l. c. Presiedinte are sè fia Bismarck. Represintantii celorlalte puteri vor siedé în ordinea alfabetica a imperielor lor. Represintantii României au sositu.

Mobilisarea armatei austro-ungare s'a începutu. De ocamdata înse acésta mobilisare e numai partiala, si se reduce la întarirea passurilor.

Recrutarea în Romani'a. Cetimu în „Curierulu de Galați“ : „Cu ocasi'a recrutatiei din acestu districtu s'a observatu o împregiurare suprindietóre. Prin tôte satele pe unde comisiunea de recrutare a trecut, nu s'a vedíutu unu singuru tineru care sè céra scutire séu sè se arete ne-aptu de a purtá arm'a ; cu toții veseli, si voiosi, veniau a se supune revisiunii si dupa ce comisiunea declará pe unulu de bunu, elu se ducea în grup'a celorlalti revisuiti si se parea a se considerá mándru de onórea ce i s'a facutu de a se gasi bunu pentru a se numi osténu románu. Comun'a Galați nu a remasu si ea mai jos, aici s'au vedíutu tineri cari s'au inscrisu de buna voia fara că sè aiba chiar împlinita etatea ceruta de lege pentru a fi luati în armata, si în diu'a de 5 maiu curentu când s'au deschisu lucrările comisiunii de revisuire, au venitu la comisiune cu music'a în frunte si în aplausele cetatienilor ; nu se mai audia, cá nainte, bocitele parinților, fraților séu a surorilor, acum din contra déca venise si unii din acestia, ei nu facea de câtu a împartasi acelea-si séntimente de veselie si placere cu bravii tineri ce tíer'a chiama sub drapelu pentru anulu curentu. Déca vre-unulu dintre tinerii orásieni érá declarat de comisiune reu, elu esia printre șirurile camaradilor lui rușinos si cu capulu în jos. Amu vedíutu pe unulu caruia-i curgea lacrami din ochi, pentru că nu póte a servi tíer'a cá militaru.“

O femeia eroica. O femeia betrána de la tíera de lângá Copenhaga, zari iérna trecuta, trei copii, inecându-se, căci se rupsese ghiati'a, pe care se turisíau, si sarindu în apa între sloii de ghiati'a, nu s'a lasatu, pâna nu i-a scapatu pe toti trei, cu pericolulu vietii sale. Regele Danimarcei, aflându despre acésta eroica fapta, i-a acordatu „medali'a meritului civil.“ Astfel dintre femei, unei tierance i s'a acordatu pentru ántái'a óra acésta medalie. Medali'a i-a presintat'o regele de faci'a cu tóta famil'i'a regala. Afara de acést'a a ospetatu pe nobil'a femeia dóue díle în unu apartamentu din palatulu regalu, a condus'o în teatru, si a purtat'o prin tóta capital'a, aretându-i lucrurile cele demne de vedíutu.

Fetele din Erancia vor primí de siguru cu bucuria urmatórea propunere, presintata de deputatulu Laroche Joubert, în camera, spre desbatere si primire. §. 1. Fia-care francesu care a trecut peste 26 ani, începédu de la 31 decembre a acelu anu va fi lipsitu de dreptulu seu de alegatoru, pâna la anulu 40 alu etáții, de cumva nu se va casatorí. §. 2. Esceptiune forméza preotii catolici si acele persóne, cari posedu scaderi naturale spre a puté justificá hotarirea, de a nu se casatorí nici odata.

Mai multe dómne din Bacáu — precum aflámu din „Curierulu“ de acolo — au luat hotarirea de a purtá în sesonulu de véra costume nationale : camasi'a cu altitia si fota.

Represintantii României la congressulu din Berlin, dlu primu-ministru Ionu Bratianu si dlu ministru de esterne M. Cogalniceanu, au mersu la

Berlin pe calea ferată de la Orșova, înse nu într'o zi, căci dlu Bratianu a sosit la Orșova în 8 iunie, era dlu Cogalniceanu în ziua următoare. Precum ni se scrie, acestu din urma a fost surprins la gar'a din Orșova prin corulu român de cântări din Lugosiu cu o cântare națională foarte frumoasă. Eminentulu barbatu de statu a fost adâncu emoționatu, si când trenulu a plecatu mai departe, toti cei de față i-au doritu succesu în gréu'a sa sarcina.

Supremulu comandantu militarulu alu Ungariei, Esc. Sa dlu Edelsheim-Gyulai, în caletori'a sa oficiala prin părțile sudice ale Ungariei, va visitá si garnisónele din Ada-Kaleh (Orșova-noua) si din Caransebesiu, unde va sosi la finea unei curente. Aice Esc. Sa, va descalecă în resiedinti'a episcopésca.

Pré Santitulu episcopulu alu Caransebesiului, Ioanu Popasu se afla în Carlsbad în Boemi'a pentru cautarea sănătății tale. De acolo se va rentorce catra finea lui iunie st. v. în dieces'a sa.

Schimbări si înlocuiri în ministeriulu României Dlu P. S. Aurelianu, ministrulu de lucrări publice, a dimissionatu; dlu I. C. Bratianu, presiedintele consiliului, a fost numitu ministru de lucrări publice, ér portofoiulu internelor s'a incredintiatu dlui C. A. Rosetti. Dlu Bratianu plecându la Berlin, presiedinti'a consiliului s'a incredintiatu ad interim dlui C. A. Rosetti, ministeriulu lucrărilor publice dlui G. Chitru si ministeriulu de esterne dlui Eugeniu Statescu.

Tinerimea româna din Arad va arangia la 5/17 l. c. adeca a dou'a zi de Rusali o petrecere cu dantiu, în paduriti'a orasiului.

Alegerile comunale în Brasiovu s'au facutu la 5 iunie. Represintanti'a comunala se compune din 200 de ênsi, din cari 100 sânt virilisti si 100 deputati alesi. Români au 29 deputati alesi si 14 virilisti. Din decursulu alegerilor „Gazet'a Tr.“ publica unu incidentu curiosu. Anume, în cerculu alu 5-le, care avea sè aléga 15 deputati, fiindu alegatorii români, sasi si unguri aprópe egali la numeru, s'a facutu mai întâiu unu pactu pentru câte 5 deputati din fia-care natiunalitate; dar în ajunulu alegerii ungurii se lasara de pactu si-si incercara noroculu a isbuti singuri cu 15 deputati, facura înse fiasco, căci sasi si români din acelu cercu se presintara în numeru considerabilu la urna, si reusira cu candidatiilor lor, adica 8 sasi si 7 români.

În Alba-Iulia la 4 iunie s'a facutu restauratiunea oficianților orasienesci cu urmatorulu resultatu: Primariu Alessiu Kovács, siefu de poliția Stefan Jeni, senatori: Béla Csoma si Mihaiu Cirlea; primu-notaru Ignatiu Apoltianu, cassariu Mihaiu Kocsis, controloru Iosif Draganu, comptabilu Mihaiu Roșca, archivaru Iosif Szócs, vice-notaru Ioanu Gazda, protomedicu Sigismund Reiner, medicu N. Bernat, comissaru de poliția Nicolae Berghianu, fișeu George Filipu.

Sciri merunte. Camer'a României a acordatu dreptulu de cetățianu românulu dlor Teofil Frâncu si Nicolae Dênsusianu, ambii trecuti din Transilvani'a. — Dlu Moceanu va plecá țilele aceste din București cu trup'a sa espositiunea din Paris, spre a represinti acolo dantiurile naționale „Batut'a“ si „Calusierulu.“

— Dlu Rubinu Patitia a deschisu cancelaria advocatiála în Alba-Iulia, strad'a Gavril Bethlen nr. 110.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Basiliu S. Podóba, absolventu în teologia, la 11 iunie si-a serbatu cununia cu domnișior'a Maria Popu Carteziu în Clusiu.

Dlu Augustinu Botiocu, invetiatoru în Comlausiu (St. Ana-vechia) si-a incredintiatu de soția pe dsiór'a Elena Siandor totu-de-acolo.

Suvenirea mortilor.

Andrei Alesandru Papp, presiedinte alu consistoriului eparchialu gr. or. din Oradea-mare, archimandritu si vicariu episcopescu, în urmarea unei bóle îndelungate si grele de peptu, a încetatu din vietia în Oradea-mare, la 7 iunie, în etate de 53 ani. În mormântarea se facu luni, celebrându ênsusi Il. Sa. parintele episcopu diecesanu Ioanu Metianu, asistatu de protosincelulu Iosif Goldisiu, de protopresbiterii Ioanu Tieranu, Petru Chirilescu si de numerosi preoti, fiindu de față si unu numeru mare de credintiosi. Repausatulu a fost unu barbatu stimatu de toti, blându, dreptu si modestu. S'a nascutu la Oradea-mare, unde a si facutu cursulu gimnasialu, studiându si drepturile la academi'a de acolo. Apoi trecu pe cariera preotiesca si fu aplicatu la curtea episcopésca din Arad, inaintându treptatu în gradurile ierarhice, pâna ce în anulu 1875 fu alesu vicaru episcopescu la Oradea-mare, în care calitate servi pâna la mórte.

Mihailu Wéghsö, parocu rutenu gr. c. de Oradea-mare, a repausatu dupa suferintie de mai multi ani în comun'a Abranulu-micu, în anulu 54 alu vietii sale.

Ghicitura numerica

De Leontina I. Ștofanu.

3u73u7i2a ui3a'3i 403u13u,
2e 3e913 a12 8i 3u 97ei 129u53ii?
2a e 613u3u7e a10o7u13u
59u12e—10i, 9a5e7e, 12u52ii?

2e 3e 912a128i 2u 12ei122e 3a7e
4u9a 3e109u13u 2e-a 37e2u3u?
07i i-3i 14e12e 2u '1237i53a7e
2a 59e7a123i'a 3e-a 14e124u3u?

Deslegarea logogrifului din nr. 35:

„Lin, lin, in, Nil.“

Bine l'au ghicitu dómnele si domnișiorele: Amalia Popu, Maria Micsiuff, Eufrosina Popescu, Septimia Popoviciu, Fera Seraffimu, Maria Crisianu, Teodora Ardeleanu.

Din caus'a serbatorilor „Familia“ nu va aparé în joi'a viitoare; cá înse abonantiilor nostrii sè n'aiba vr'o scadere, vom suplini nrulu acelu în joi'a cealalta.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. 1878. Calea tieriei nr. 39.